

NOTE ASUPRA SINONIMIEI DIN TERMINOLOGIE

Constantin-Ioan Mladin
Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba-Iulia

Articolul își propune să discute unele aspecte legate de prezența sinonimelor în terminologie. Sunt avute în vedere sinonimele totale (perfecte, absolute) și sinonimele parțiale, nu și pseudo-sinonimele¹.

Important efect al funcționării diferitelor procedee de îmbogățire a limbii, acceptat ca atare în lexicologie², **sinonimia** este văzută ca unul dintre cele mai grave vicii ale limbajelor sectoriale³, deoarece le subminează acestora profund claritatea. Sinonimia este nerecomandabilă (MANECA 1959: 42-43, 1967: 493) pentru că împiedică unificarea terminologică și pentru că poate genera confuzii; fenomenul contravine nevoii de precizie a exprimării și poate fi cauza unor interpretări eronate. Sinonimia este prezentă chiar și în cele mai neașteptate domenii de activitate, unde postulatul preciziei este unanim recunoscut, de exemplu în medicină – *i. e.* terminologia medicală franceză întrebuințează douăzeci și șapte de sinonime eterogene pentru numirea unei singure afecțiuni a splinei: *splénomégalie myéloïde idiopathique – anémie leuco-érythroblastique – anémie myélophtisique – érythroblastose chronique de l’adulte – hépato-splénomégalie mégacaryocytaire etc.* (apud KOCOUREK 1982: 166). De aceea, unul din obiectivele normalizării este tocmai excluderea seriilor terminologice, știut fiind că „Postulatul univocității între denumire și noțiune, în cazul termenului, are în special valabilitate teoretică pentru că în realitate nu se verifică întotdeauna. Pentru una și aceeași noțiune se pot întâlni denumiri diferite, constituindu-se cazuri de sinonimie.” (PLOAE-HANGANU 1995: 530).

Nu lipsește însă opinia contrară, exprimată de către S. Marcus (MARCUS 1970: 32-52)⁴, conform căreia pentru fiecare frază, în limbajul științific, există o infinitate de fraze cu semnificație identică: expresia științifică este închisă, adică este independentă de receptorul ei. În același loc, se menționează totuși și părerea opusă⁵: o expresie, fie ea și matematică, naște în mintea fiecărui cititor o asociație de idei, de gânduri, această asociere depinzând de cultura, de imaginația și de personalitatea cititorului.

¹ **Pseudo-sinonimia** constă în folosirea echivocă a unor termeni interpretați ca sinonime, datorită lacunelor profesionale (CIOBANU 1998: 59) – *i. e.* : *concentrație* „grad de saturare, de densitate a unui corp” – *concentrare* „acțiunea de a se concentra; reunire”. Mult mai des însă se recurge la pseudo-sinonimie dintr-un alt motiv, cel puțin la fel de simplu ca cel invocat mai sus, anume absența voită a intenției de precizie în utilizarea unui termen, într-un cadru mai general al discuției științifice, considerându-se suficientă recunoașterea semnelor de bază din structura semantică a termenului în cauză.

² „În lingvistică este larg răspândit punctul de vedere că nivelul de dezvoltare a limbii este caracterizat nu numai de numărul absolut de cuvinte și de numărul de noțiuni care pot fi exprimate prin aceste cuvinte (fenomenul de polisemie și omonimie), ci și de numărul de cuvinte prin care pot fi exprimate unele și aceleași noțiuni (fenomenul de sinonimie). [...] Justețea tezei cu privire la interdependența dintre gradul de dezvoltare a sinonimiei și bogăția lexicului nu poate fi, bineînțeles contestată.” (BUCĂ 1970: 222).

³ Vezi COVACI-RADNEV 1953; MANECA 1966: 360-361, 1967: 493, 494, 1971: 42-43; MARCU 1974: 393-394; PANĂ DINDELEGAN 1978: 183; KOCOUREK 1982: 164-167; WILLEMS 1995: 13; GRAUR-VASILACHE 2000: 74-75; ONOFRAȘ 2000: 77; NISTOR 1993: 173.

⁴ Care îl citează pe P. Servien.

⁵ Formulată de către J. P. Benzécri într-o comunicare orală.

Eliminarea sau evitarea sinonimiei, adică **asinsonimitatea** (GUȚU 1992: 36), este suprimată din rândul corecțiilor la care trebuie supuse terminologiile, chiar și de către specialiștii care se exprimă constant împotriva prezenței fenomenului în limbajele specializate, în următoarele situații:

(1) în construirea definiției terminologice – fie prin întrebuițarea de sinonime sau de echivalente în alte limbi (KOCOUREK 1982: 173), fie prin folosirea de sinonime din aceeași limbă sau prin parafrizare intralingvistică (CIOBANU 1998: 33)⁶.

Având în vedere că definiția terminologică se axează prioritar pe relevarea diferitelor tipuri de relații dintre concepte (AURITE 2000)⁷, sinonimia este exploatată în exprimarea relațiilor ierarhice – hiponimia sau incluziunea (PAVEL-RUCĂREANU 2001: 78)⁸: generice⁹ – specie-gen și invers (*sistem electoenergetic – centrală electrică, safir și rubin față de corindon*), partitive¹⁰ – parte-total și invers (*rețea de distribuție – transformator de putere*), de individualizare¹¹ (*municipiile României – Galați*).

(2) în procesul elaborării tezaurelor terminologice¹², întrucât termenii sunt inventariați și descriși pe baza relațiilor de echivalență, a relațiilor ierarhice și a celor asociative pe care le contractează (PAVEL-RUCĂREANU 2001: 77).

(3) atunci când este necesar să se redea mai multe nuanțe aparte ale aceleiași noțiuni și când unul din cei doi termeni reprezintă forma scurtă a celuilalt (MARCUS 1974: 393-394), strategie adoptată în special pentru variație stilistică – *i. e. : element predicativ suplimentar – predicativ suplimentar, propoziție subordonată circumstanțială temporală – subordonată circumstanțială temporală – propoziție circumstanțială temporală – circumstanțială temporală – subordonată temporală – temporală*.

Sursele sau cauzele sinonimiei din terminologie sunt multiple:

(1) dicționarele bilingve sau poliglote (GRAUR-VASILACHE 2000: 74-75; PAVEL-RUCĂREANU 2001: 77), în sensul că numeroși termeni intră în sistemul terminologic al unei limbi prin traduceri „de dicționar” – *i. e. : hovercraft (< engl.) – vehicul pe pernă de aer*.

În virtutea tradiției, unele vocabulare specializate, de exemplu cel medical sau cel juridic, întrețin paralelismul termen latinesc – termen autohton (*abolitio criminis – desființarea crimei, locus delicti comissi – locul comiterii infracțiunii, nomen juris – numele dispoziției legale, vis major – forță majoră*), acceptând și coocurența termenilor naționali cu echivalentele lor în alte

⁶ Vezi MLADIN 2003: 53-54 pentru celelalte tipuri de definiții terminologice (**definiția prin intensiune, definiția prin extensiune**) sau pentru alte procedee echivalente (**apelul la exemple – definiția contextuală, definiția prin denotație, definiția prin implicație, definiția prin sinteză, indicarea unui context enciclopedic, indicarea unui context explicativ sau asociativ, precizarea colocațiilor lexicale**).

⁷ Relația ierarhică generică gen-specie, relația ierarhică generică tot-parte, relația ierarhică de filiație logică originar-derivat, relația ierarhică vagă larg-restrâns, relația asociativă (între concepte care nu sunt echivalente și nici nu formează o ierarhie în care unul să fie subordonat celuilalt, dar care sunt asociate mental în asemenea măsură încât această asociere trebuie explicată), relația de cvasiomonimie (relație asociativă foarte strânsă între două concepte cu sfere practic identice, pentru care nu există consens în privința definirii precise).

⁸ Definițiile, fie ele lexicografice sau terminologice, nu pot evita circularitatea. De exemplu, pentru explicarea a 60.000 de termeni, definițiile din *Le Petit Robert* întrebuițează 20.000 de cuvinte (LCLS: 21).

⁹ Relația evidențiază legătura dintre o clasă sau o categorie și elementele sale.

¹⁰ Relația se actualizează atunci când denumirea unei părți implică întregul, considerat ca termen supraordonat, dar nu într-o ierarhizare directă.

¹¹ Relația se realizează între o categorie de entități și specimen.

¹² „vocabular controlat și flexibil de termeni legați între ei prin relații semantice și generice și care se aplică într-un anumit domeniu al cunoașterii; grup organizat de termeni, având o structură descrisă printr-o serie de proprietăți și relații de natură ierarhică și asociativă, lexicală sau semantică și care se aplică unui anumit domeniu al cunoașterii” (PAVEL-RUCĂREANU 2001: 156).

limbi-sursă (*white-collar criminality* – *criminalitatea gulerelor albe*, *hold-up* – *lovitură*, *jaf*) (STOICHIȚOIU-ICHIM 2001: 132)¹³.

(2) diversitatea căilor de pătrundere a acelorași noțiuni/termeni – mai ales în cazul dubletelor etimologice (MANECA 1967: 493, 1971: 42-43; PAVEL-RUCĂREANU 2001: 78) – *i. e.* : *durabil* (< fr. *durable*)¹⁴ – *sustenabil* (semicalc după fr. *soutenable*).

(3) utilizarea unor procedee diferite de formare a cuvintelor (*ibidem*; vezi *infra*).

(4) alternativele create *ad-hoc* (CIOBANU 1998: 57; LCLS: 143) – *i. e.* : *succin* – *chihlimbar* – *ambră galbenă*.

(5) standardizarea defectuoasă (CIOBANU 1998: 57).

(6) invențiile *ad-hoc* datorate traducătorilor (*ibidem*).

(7) influența diverselor întreprinderi, firme instituții etc. în lansarea unor produse comerciale/termeni (*ibidem*).

Sinonimele obținute din dorința producătorilor de a se distinge printr-o terminologie originală sunt numite **sinonime de concurență** (DUBUC: 61; KOCOUREK 1982: 165), dar ar putea fi numite tot atât de bine, pentru a rămâne în schema terminologică propusă de R. Kocourek pentru neonime, **sinonime de lux** – *i. e.* , în limba franceză, pletora sinonimică pentru numirea compartimentului frigiderului în care se pun ouăle: *œufrier* (termen de bază) – *casier* – *bac* – *panier* – *tiroir* – *plateau* – *alvéoles* – *balconet* – *moule* – *tablette* – *galerie* – *niche*.

(8) intersectarea unor variante stilistico-funcționale ale comunicării. Se disting, din această perspectivă, cupluri sau serii sinonimice în care termenii marchează opoziții variate¹⁵ (DUBUC: 61; LCLS: 143; PAVEL-RUCĂREANU 2001: 77; STOICHIȚOIU-ICHIM 1990: 381-382; STOICHIȚOIU-ICHIM 2001: 130):

(a) termen popular/termen specializat (*cremene* – *cuart*, *aspirină* – *acid acetilsalicilic*, *împărțeață* – *partaj*, *surghiun* – *exil*, *pricină* – *cauză*, *litigiu*, *încăierare* – *rix*).

(b) termen popular (arhaic)/termen specializat (*zălog* – *gaj*, *copil de suflet* – *copil adoptat*, *înșelăciune* – *fraudă*).

(c) termen popular/termen literar (*rămășag*, *prinsoare* – *pariu*, *amăgire* – *inducere în eroare*).

(d) termen literar (uzual)/termen literar (neologic sau livresc) (*dovadă* – *probă*, *câștig* – *beneficiu*, *închisoare* – *penitenciar*).

(e) termen literar (uzual)/termen specializat (*învinuire* – *inculpare*).

(f) termen popular (uzual)/marcă comercială (fr. *réfrigérateur* – *frigorifer*¹⁶, fr. *mouchoir jetable* – *Kleenex*, rom. *copiator* – *Xerox*).

Între diferitele niveluri stilistico-funcționale (curent, familiar, popular, literar – tehnico-științific curent sau specific fiecărui jargon în parte) limitele nu sunt imuabile. Numeroși termeni sunt transferați dintr-un registru în altul fie pentru că sunt mai convenabili sub

¹³ Georgeta Ciobanu (CIOBANU 1998: 59) exclude echivalența cu termeni alogloți din rândul strategiilor sinonimice, limitând sinonimia la identitatea conceptuală desemnată prin termeni diferiți care aparțin aceleiași limbi. Întrebuițat pe o scară destul de largă, procedeul nu este propriu numai terminologiei. De fapt, el este împrumutat din lexicologie și din lexicografie.

¹⁴ Dar și posibil derivat pe teren românesc.

¹⁵ Unii dintre ei se pot afla în relație de sinonimie și în interiorul aceleiași variante stilistico-funcționale. Pentru exemple de acest fel din limbajul juridic, vezi STOICHIȚOIU-ICHIM 2001: 132.

¹⁶ Marcă înregistrată de compania General Motors en 1920, termenul preluând, parțial, forma și sensul lat. *frigidarium* (BRUNET 2000: 31). Pentru alte exemple de termeni tehnici creați *ad-hoc*, vezi BRUNET 2000: 45 – engl. *vitamin*, 64 – *Pokemon*, 79 – fr. *stéthoscope*, 96 – fr. *cinéma(tographe)*.

aspectul economiei în exprimare, fie pentru că sunt mai sugestivi sau mai expresivi (DUBUC: 59).

Cele mai multe dintre aceste sinonime sunt **sinonime temporale** (DUBUC: 60). Există însă, în număr mult mai mic, și **sinonime geografice** (*ibidem*) – *i. e.* : *antenna* în engleza americană – *aerial* în engleza britanică, *polilingvism*, *prorector* în româna din România – *multilingvism*, *vicerector* în româna din Republica Moldova. Desigur, majoritatea o formează **sinonimele profesionale** – sinonimele care circulă în domenii înrudite, existența lor explicându-se prin caracterul în mod tradițional închis al științei și al tehnicii (multidisciplinaritatea și interdisciplinaritatea sunt un fenomen relativ noi).

La fel ca în lexicologie, și în terminologie se poate stabili o tipologie a sinonimiei, în funcție de procedeele lingvistice exploatate în obținerea termenilor sinonimici. Se vorbește deci de:

(1) **Sinonime paronimice** (KOCOUREK 1982: 141, 166). Sigla și sintagma terminologică sursă sunt sinonime paronimice și ar putea fi considerate, după modelul neonomimelor, **sinonime de necesitate**. Pentru a răspunde nevoii de economie în exprimare, terminologia ultimelor decenii se îndreaptă spre o formalizare puternică, procedeul garantând totodată univocitatea termenilor. Terminologiile diverselor domenii recurg în mod curent la expresii brahigrafice, precum acronime literale (*PVC* pentru *policlorură de vinil* sau *clorură de polivinil*, *SiO₂* pentru *cuarț*, *GN* pentru *grup nominal*), cele din fragmente de cuvinte (*art.* pentru articol, *pers.* pentru *persoană*) și cele compuse din acronime literale și fragmente de cuvinte (*Gcant* pentru *grup cantitativ*, *Obdir* pentru *obiect direct*), cele compuse din acronime literale și cuvinte întregi (*D-Structură* pentru *Deep-Structure*, *GN-subiect* pentru *grup nominal-subiect*) ș. a.¹⁷.

(2) **Sinonime antonimice**. Categoria cuprinde **cvasisinonimele** din terminologia lui Eugeniu Pavel și Costin Rucăreanu (PAVEL-RUCĂREANU 2001: 78), adică sintagmele terminologice semantic echivalente, dar construite cu antonime (*grad de transparență* – *grad de opacitate*)¹⁸.

(3) **Sinonime heteromorfe** sau **sinonime eterogene** (MANECA 1967: 166, 493). Următoarele (sub)tipuri pot fi distinse:

(a) **Sinonime omosemice**¹⁹, lexeme diferite coreferențiale (*aderență* – *alăturare*, *alipire* – *atașare*, *așezare* – *ordine* – *topică*, *component* – *constituent* – *element* – *membreu*, *conexiune* – *legătură* – *raport* – *relație*, *vocabular* – *alfabet*)²⁰.

(b) **Sinonime omorizice**²¹, adică având același radical sau aceeași bază:

(b₁) Serii sinonimice realizate prin adăugarea de eteroprefixe la același morfem-radical: *ne-/non-* (*necircumstanțial* – *noncircumstanțial*, *neindependent* – *nondependent*, *nepredicativ* – *nonpredicativ*, *nepropozițional* – *nonpropozițional*), *i-/non-* (*irelevant* – *nerrelevant*, *iresuscitabil* – *neruscitabil*), *a-/ne-/non-/sin-* (*apredicativ* – *nepredicativ* – *nonpredicativ* – *sinpredicativ*).

(b₂) Serii sinonimice realizate prin opoziția prefix \emptyset – prefix „X”, morfemul-radical fiind

¹⁷ Pentru o prezentare detaliată vezi MLADIN 2003: 582.

¹⁸ Nu putem accepta însă întrebuintarea termenului (**cvasisinonime**) ca pe o altă denumire pentru **sinonimele parțiale** (vezi CIOBANU 1998: 57-58) – *i. e.* : *planificare economică* – *programare economică*, cei doi termeni denumind realități diferite (sinonimia, în exemplul de mai sus, este parțială, în sensul că *programare economică* este hiperonim față de *planificare economică*).

¹⁹ Termenul, de la S. Berejan, *apud* AVRAM 1997: p. 70-73.

²⁰ Ultimii doi termeni în gramatica generativ-transformațională.

²¹ Termenul, de la S. Berejan, *apud* AVRAM 1997: p. 70-73.

același: *Øpre-* (scurtare – **prescurtare**).

(b₃) Serii sinonimice realizate prin opoziția prefixoid *Ø* – prefixoid „X”, morfemul-radical fiind același: *Øpoli-* (*legătură sindetică* – *legătură polisindetică*).

(b₄) Serii sinonimice realizate prin adăugarea de eteroprefixoide la același morfem-radical: *mono-/uni-* (**monocameral** – **unicameral**), *poli-/pluri-* (**policelular** – **pluricelular**).

(b₅) Serii sinonimice realizate prin adăugarea de eterosufixoide la același morfem-radical: *fag-/vor-* (**bugetofag** – **bugetivor**).

(b₆) Serii sinonimice prefixoidal-prefixale: *filo-/pro-* (**filosovietic** – **prosovietic**), *mega-/super-* (**megastar** – **superstar**), *proto-/stră-* (**protoromână** – **străromână**), *vice-/pro-* (**vicerector** – **prorector**).

(b₇) Serii sinonimice prefixoidal-sufixoidale (*filorus* – *rusofil*, *pseudoafix* – *afixoid*).

(b₈) Serii sinonimice sufixoidal-sufixale: *log-/list-* (**ozenolog** – **ozenist**).

(b₉) Serii sinonimice deosebite prin selectarea unor prepoziții diferite: *prin/cu* (*subordonare prin/cu recțiune*).

(b₁₀) Serii sinonimice eterotematice (termenii au morfeme-radical diferite) și omoprefixoidale (**monom** – **monomembru** – **monorem** – **monosintagmatic**).

(b₁₁) Serii sinonimice eterotematice și eteroprefixoidale (*neexprimat* – *nonmanifest*, *polisintagmatic* – *plurimembru*).

(c) Serii de sintagme sinonimice având structura (determinat + determinant) completă sau trunchiată, termenii eliptici cu componentele juxtapuse deținând o pondere însemnată în terminologia actuală (*enunț de tip frază* – *enunț-frază*, *subiect realizat prin termen/constituent propozițional* – *subiect realizat propozițional* – *subiect propozițional*).

Cu toate că nu fac decât să dubleze sintagme terminologice de dimensiuni variate, cea mai mare parte a termenilor din această categorie prezintă, față de acestea, avantajul scurtimii, reușind să reflecte în același timp în bună măsură noțiunea desemnată. Dar renunțarea la unul sau la mai multe elemente din sintagma terminologică nu simplifică întotdeauna lucrurile, absența acestuia/acestora riscând adesea să genereze ori termeni excesiv de generali, ori termeni prea vagi (WILLEMS 1995: 15). Gradul de precizie al contextului este cel care dictează alegerea unei forme sau a celeilalte (DUBUC: 62).

(d) Seriile sinonimice constituite din:

(d₁) alomorfe și alofone/alografe terminologice, variante morfo-fonetice (și grafice) care corespund formelor preluate din limbi diferite (reproducând fonetismul/scrierea din limbile respective) sau în care se alătură forme împrumutate și creații interne, unele obținute pe căi diferite (*adecuară* – *adecvare*, *afirmație* – *afirmațiune*, *complement* – *compliment*, *complementare* – *complementizare*, *coordinare* – *coordonare*, *dominare* – *dominanță*, *funcție* – *funcțiune*, *transformare* – *transformație*)²².

(d₂) formele diferite ale unor termeni rezultate din încadrarea oscilantă la un gen gramatical sau altul (la singular sau la plural), fără modificări semantice (*component* – *componentil/componentă* – *componente*, *constituent* – *constituențil/constituentă* – *constituente*, *membru* – *membri/membră* – *membre*).

Pentru desinonimizare au fost propuse următoarele căi:

(1) Diferențierea unor termeni, prin restrângerea sau extensia sensului lor, în acest fel producându-se specializarea semnificației lor pentru anumite domenii (MANECA 1967: 493; MANECA 1971: 42-43) – *i. e.* : *formă* – *diateză*, *fonetică* – *fonologie*.

²² Inclusiv compusele tematice cu *hetero-/etero-*, *homo-/omo-* etc.

(2) Îndepărtarea sinonimelor mai puțin folositoare sau nerecomandabile sistemului terminologic respectiv.

În vederea evitării termenilor dubli sau multipli, trebuie eliminat termenul care nu se încadrează în grupul etimologic predominant în terminologie (*ibidem*) – *i. e.* : *ocurență – cuvânt(-text)*.

(3) Operarea unei selecții între variantele formale rezultate din alegerea unor procedee diferite de obținere a termenilor:

(a) lexicalizare vs. confixare (KOCOUREK 1982: 165) – *i. e.* : *știință a formelor – morfologie*.

(b) lexicalizare vs. împrumut – *i. e.* : *marcă distinctivă – distinctor* (< engl. *distinguisher*).

(c) lexicalizare vs. abreviere – *i. e.* : *element predicativ suplimentar – EPS*.

(d) întrebuițarea de afix(oid)e diferite – *i. e.* : *impersonal – nepersonal*, pentru *mod*.

(e) utilizarea de derivate cu rădăcini și cu afix(oid)e diferite – *i. e.* : *binomă – diremă*, pentru *propoziție, juxtapunere – parataxă*.

În legătură cu existența sinonimelor în limbajele specializate, se pot face următoarele adnotări cu caracter generalizator și conclusiv.

(1) Existența sinonimelor în cadrul terminologiei generale și în cel al terminologiilor speciale este o realitate irefutabilă. Asinonimitatea, la fel ca univocitatea, monoreferențialitatea, non-ambiguitatea, acontextualitatea, atemporalitatea și aspațialitatea nu poate fi considerată decât o caracteristică ideală a oricărei terminologii. Ea poate fi ținută însă sub control prin activitățile sistematice de normalizare și de standardizare a sistemelor terminologice desfășurate de terminologi și de lingviști.

(2) Într-o anumită măsură, prezența dubletelor sau a seriilor sinonimice în vocabularele specializate trebuie acceptată, întrucât ea răspunde nevoii de accesibilitate și de suplețe a comunicării științifice. Textul științific nu poate fi redus la un simplu instrument denotativ (referențial, informativ); el trebuie să dispună și de o anumită forță perlocuționară (să declanșeze unele reacții din partea receptorului său: acceptare, convingere etc.)²³.

(3) Caracteristicile sinonimelor terminologice²⁴ nu diferă substanțial de caracteristicile sinonimelor din limba comună (din vocabularul general). Cel puțin din acest punct de vedere, terminologia – înțeleasă ca **tehnolingvistică** (KOCOUREK 1982: 180) sau ca **terminologică** (GUȚU 1992: 32)²⁵ – nu reușește să se diferențieze în mod semnificativ de lexicologie și să se autonomizeze ca disciplină științifică în raport cu lexicologia și cu lexicografia.

BIBLIOGRAFIE

AURITE 2000 – Aurite, Traian, *Tezaurul românesc al terminologiei mecanice*, în *Terminologia în România și în Republica Moldova*, Clusium, [Cluj-Napoca], 2000 [= „Terminologia”], p. 21-23

AVRAM 1997 – Avram, Mioara, *Despre sinonimele cu bază comună în limba română*, în „Revista de Lingvistică și Știință Literară” [= RLȘL], nr. 3, 1997, p. 70-73

BRANCA-ROSOFF – WILLEMS 1995 – Branca-Rosoff, S., D. Willems, *Une simplification terminologique est-elle possible ?*, în „Travaux de Linguistique”, Revue internationale de linguistique française, [Service de Linguistique française de l’Université de Gand, Belgique [= TL], nr. 31, 1995, p. 5-11

²³ De altfel, tehnicitatea (precizia) se manifestă în grade diferite de la un domeniu la altul și, chiar în interiorul aceluiași domeniu, de la o situație de comunicare la alta.

²⁴ Legate de originea și de tipologia lor sau de efecte – negative/pozitive – care li se atribuie în procesul de comunicare, precum și de procedeele întrebuițate pentru diminuarea sau anihilarea acestor efecte etc.

²⁵ Pentru detalii, vezi MLADIN 2003: 36 *sqq.*

- BRUNET 2000 – Brunet, Sylvie, *D’ou ca vient ? Inventaire étymologique du français quotidien*, Mots et Cie, [Paris, 2000]
- BUCĂ 1970 – Bucă, Marin, *Sinonimia și bogăția vocabularului*, AUT, VIII, Seria Științe filologice, 1970, p. 222-225
- CIOBANU 1998 – Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Editura Mirton, Timișoara, 1998
- COVACI-RADNEV 1953 – Covaci, Șt. , M. Radnev, *Unele probleme în legătură cu folosirea terminologiei științifice*, în „Contemporanul”, nr. 34, 1953, p. 5
- DUBUC – Dubuc, Robert, *Manuel pratique de terminologie*, publié en coédition par Linguatex/Conseil International de la Langue Française, [f.a. , f. l.]
- GRAUR-VASILACHE 2000 – Graur-Vasilache, Maria, *Aspecte ale terminologiei economice*, „Terminologia”, p. 74-75
- GUȚU 1992 – Guțu, Slavian, *Considerații cu privire la principiile terminologiei tehnico-științifice*, RLȘL, nr. 1, 1992, p. 31-37
- KOCOUREK 1982 – Kocourek, Rotislav, *La langue française de la technique et de la science*, Oscar Brandstetter Verlag GMBH & Co. KG, Wiesbaden, [1982]
- LCLS – *Lexic comun, lexic specializat*, [coordonator: Angela Bidu-Vrânceanu], Editura Universității din București, [București], 2000
- MANECA 1959 – Maneca, Constant, *Cuvinte compuse în terminologia științifică și tehnică actuală*, în *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. I, Editura Academiei RPR, [București], 1959, vol. I, p. 191-202
- MANECA 1966 – Maneca, Constant, *Considerații asupra stilurilor limbii române literare în lumina frecvenței cuvintelor*, LR, XV, nr. 4, 1966, p. 353-366
- MANECA 1967 – Maneca, Constant, *Probleme actuale ale terminologiei științifice și tehnice românești*, LR, XVI, nr. 6, 1967, p. 491-498
- MANECA 1971 – Maneca, Constant, *Problemas de terminologia linguistica rumana*, RRL, XVI, nr. 1, 1971, p. 39-45
- MARCU 1974 – Marcu, Florin, *Bazele elaborării și însușirii terminologiei științifice*, LR, XXIII, nr. 5, 1974, p. 393- 401
- MARCUS 1970 – Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Editura Academiei RSR, București, 1970
- MLADIN 2003 – *Probleme ale terminologiei sintactice moderne în româna contemporană*, Editura Aeternitas, Alba Iulia, 2003
- NISTOR 1993 – Nistor, Valeria, *Despre termeni și terminologii științifice*, AUT, XXXI, 1993, p. 169-175
- ONOFRAȘ 2000 – Onofraș, Maria, *Aspecte ale terminologiei ocupațiilor în Republica Moldova*, „Terminologia”, p. 77-78
- PANĂ DINDELEGAN 1978 – Pană Dindelegan, Gabriela, *Aspecte ale raportului dintre terminologia sintactică modernă și cea tradițională*, LL, XXIII, vol. II, 1978, p. 181-186
- PAVEL-RUCĂREANU 2001 – Pavel, Eugeniu, Costin Rucăreanu, *Introducere în terminologie. Noțiuni fundamentale*, Editura Academiei/Editura AGIR, București, 2001
- PLOAE-HANGANU 1995 – Ploae-Hanganu, Mariana, *Specificul terminologiei ca știință în raport cu celelalte științe ale limbajului*, LR, XLIV, nr. 9-12, 1995, p. 529-532
- STOICHIȚOIU-ICHIM 1990 – Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Sens și definiție în limbajul juridic*, SCL, XLI, nr. 4, 1990, p. 377-383
- STOICHIȚOIU-ICHIM 2001 – Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Semiotica discursului juridic*, Editura Universității din București, [București], 2001
- WILLEMS 1995 – Willems, D. , *La terminologie grammaticale: de l’héritage à l’harmonisation*, TL, nr. 31, 1995, p. 13-23